

Sammendrag

Vinter, vær og funksjonsnedsettelse – en dybdeanalyse av den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2013/14

TØI rapport 1543/2016

Forfattere: Jørgen Aarhaug og Fredrik A Gregersen

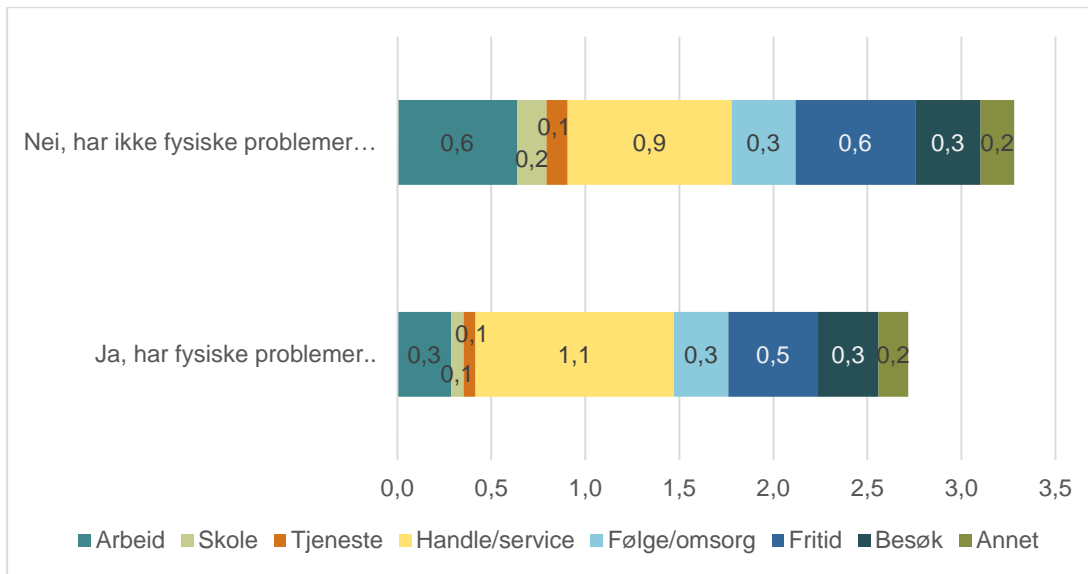
Oslo 2016 22 sider

Personer med funksjonsnedsettelse har færre reiser og reiser kortere enn gjennomsnittsbefolkningen. Dette finner vi i litteraturen, og vi finner også ytterligere støtte for dette mønsteret i dette datamaterialet. Både personer med funksjonsnedsettelse og den øvrige befolkningen reiser sjeldnere og kortere på vinteren enn på sommeren. Forskjellen mellom de med funksjonsnedsettelse og andre er størst i vinterhalvåret og noe mindre i sommerhalvåret både i reiste kilometer og antall reiser,.

Færre og kortere reiser

I Norge er det gjennomført en håndfull studier av reisene som foretas av personer med funksjonsnedsettelse. Her er det særlig Nordbakke (2009) og Nordbakke og Skollerud (2016) som har tangeringspunkter med undersøkelsene gjort i denne rapporten, ved at disse studiene ser på reisevaner og reisebehov for personer med nedsatt funksjonsevne. En annen nærliggende studie er Hjorthol (2016) som ser på hvordan vær påvirker transportmiddelvalg.

Denne studien ser på i hvilken grad personer som svarer at de har fysiske problemer som begrenser deres muligheter til å bevege seg utendørs eller bruke transportmidler i den nasjonale reisevaneundersøkelsen blir påvirket av dårligere vær. Dette gjøres kvantitativt ved en dybdeanalyse av den nasjonale reisevaneundersøkelsen (RVU) 2013/14. Det er 5415 respondenter som har svart at de har dette. Dette utgjør ni prosent av totalutvalget. Vi finner at personer som svarer ja på dette spørsmålet, har færre daglige reiser, 2,7 mot 3,3 i hele befolkningen. De reiser også kortere, 33,8 kilometer mot 46,5 kilometer per dag. Og de bruker oftere bil som transportmiddel, både som fører og som passasjer. Ser vi videre på sammensetningen av reisene, er det i hovedsak færre arbeids- og skolereiser som trekker ned.

Figur S.1 Gjennomsnittlig antall daglige reiser per person fordelt på reisemål, fra RVU (2013/14) (antall).

Figur S.1 viser gjennomsnittlig antall reiser foretatt av personer som henholdsvis indikerer at de har fysiske problemer med å reise, og de som ikke har det. Hovedforskjellen ligger i at førstnevnte har færre arbeids- og skolereiser. Antallet daglige tjenestereiser, handle-/servicereiser, følge-/omsorgsreiser, fritidsreiser, besøksreiser og antall daglige reiser med andre reisemål er påfallende likt i de to gruppene.

Når vi ser på hvor mye kortere en person som svarer ja på spørsmålet om den har fysiske problemer med å reise faktisk reiser, er resultatet at disse reiser om lag åtte kilometer kortere per dag, også når vi korrigerer for effekter som alder, kjønn og bosted.

Været ser ut til å ha liten påvirkning

I gjennomgangen av hvordan vær påvirker reiseomfanget har vi sett på hvilke årsaker som blir oppgitt for ikke å reise av de personene som ikke har foretatt en reise på registreringsdagen. Dette utgjør åtte prosent av respondentene som ikke svarte at de hadde fysiske problemer med å reise og 18 prosent av respondentene som svarte at de hadde slike problemer. I begge grupper er det klart flest som svarer at de ikke hadde behov for å reise, som viktigste årsak. Dette utgjør 79 prosent av svarene fra personer som ikke oppga å ha problemer med å reise og 64 prosent hos respondentene som oppga å ha slike problemer. Det å være forhindret av egen eller andres sykdom er nest viktigste årsak, her var det 11 prosent av de som ikke hadde fysiske problemer som svarte at dette var viktig, mens 25 prosent av personene som oppga å ha fysiske problemer med å bevege seg eller bruke transportmidler, oppga dette som årsak. Vær/føre ble bare oppgitt å ha påvirkning av henholdsvis to og tre prosent av respondentene som ikke hadde foretatt reiser. Øvrige forklaringer har svært få respondenter per svar.

Det ser ut til å være mindre, men systematiske årstidsvariasjoner mellom de som oppgir å ha problemer med å bevege seg utendørs eller bruke transportmidler og resten av befolkningen. Respondentene som svarer ja på spørsmålet, reiser mindre hele året, men forskjellen er størst vinterstid.

Det er ingen variasjon mellom gruppene når vi ser på andelen reiser som blir foretatt når det er nedbør på avreisetid og -sted og når det er kaldere enn to grader celsius på avreisetid og -sted. Begge disse funnene, eller fravær av funn, er mot det vi forventet å finne.

Metodisk er det et par utfordrende punkter i denne studien. Det ene går på at vi i RVU kun har informasjon om været på reiser som faktisk har funnet sted. Det andre er at det er relativt få dager i året været er så ille at folk faktisk velger å la være å reise, uavhengig av funksjonsnedsettelse og at det som en konsekvens av dette er vanskelig å fange disse opp i en kvantitativ studie som ikke er spesielt rettet mot slike hendelser.

